

УДК 661.577

М.В. Босий, викл.

Кіровоградський національний технічний університет

Застосування теплового насоса на природних водах у системах теплопостачання

Представлено результати дослідження ефективності використання теплового насоса в системах теплопостачання з водами природних водоймищ як джерела низькопотенційної теплової енергії.

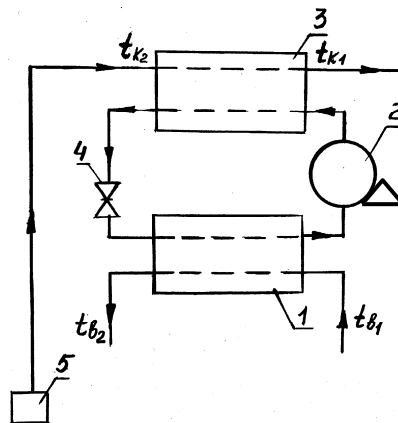
тепловий насос, коефіцієнт трансформації теплового насоса, система теплопостачання, низькопотенційне джерело енергії

Тепловий насос переносить теплоту від більш холодного тіла до більш нагрітого завдяки випаровуванню і конденсації, при використанні практично всіх джерел низькопотенційної теплоти. Теплонасосні установки доцільно використовувати в системах теплопостачання тому, що вони показали свою ефективність завдяки передачі споживачеві в 3...5 разів більше енергії, чим витрачають на її передачу [1, 2, 3]. Крім того, в теплових насосах використовуються екологічно чисті технології практично без викидів шкідливих речовин в навколишнє середовище [4].

Найбільшого використання теплонасосні установки набувають для теплопостачання, гарячого водопостачання житлових і виробничих будівель, забезпечення тепловою енергією потрібного потенціалу ряду технологічних процесів (сушіння, дистиляція, теплове оброблення); тепло- та холодопостачання сільськогосподарських об'єктів (молочно-товарних ферм, фруктосховищ, зерносховищ та ін.).

Метою роботи є дослідження ефективності використання парокомпресійного теплового насоса в системі опалення.

Схема теплового насоса (ТН), на основі якої проводились дослідження, наведена на рис. 1.

- 1) випарник; 2) компресор; 3) конденсатор;
4) дросель; 5) вода із системи опалення

Рисунок 1 – Схема парокомпресійного теплового насоса

Пара, що утворюється у випарнику 1, надходить до компресора 2, в якому тиск робочого тіла ТН значно підвищується, і далі надходить до конденсатора 3. В конденсаторі 3 робоче тіло ТН конденсується з відведенням теплоти до робочого тіла (теплоносія) контура опалення. Після цього конденсат первинного робочого тіла через дросель 4 знову підводиться до випарника 1.

При розрахунку задаємось джерелом теплоти низького потенціалу – (вода природних водоймищ) з температурою на вході у випарник $t_{в1} = 8 - 10^0 \text{ C}$, а на виході із нього $t_{в2} = 4 - 6^0 \text{ C}$. Температура води на вході в конденсатор $t_{к2} = 35^0 \text{ C}$.

Температура води на виході із конденсатора $t_{к1} = 70^0 \text{ C}$. Теплопродуктивність теплового насоса $Q_t = 46 \text{ кВт}$. Робочий агент R134a

Приймаємо кінцеву різницю температур у випарнику

$$\Delta t_b = t_{в2} - t_o = 3^0 \text{ C}. \quad (1)$$

Знаходимо температуру випаровування t_o

$$t_o = t_{в2} - \Delta t_b = 6 - 3 = 3^0 \text{ C}. \quad (2)$$

Задаємось кінцевою різницею температур в конденсаторі

$$\Delta t_k = t_{к1} - t_{к2} = 5^0 \text{ C}. \quad (3)$$

Визначаємо температуру конденсації

$$t_k = t_{к1} - \Delta t_k = 70 - 5 = 65^0 \text{ C}. \quad (4)$$

З використанням T - S -діаграми для R134a знаходимо параметри робочого агента в наступних характерних точках.

точка 1: $t_1 = t_o = 3^0 \text{ C}$	$p_1 = 0,49 \text{ МПа}$	$h_1 = 271 \text{ кДж/кг}$
точка 2: $t_2 = 75^0 \text{ C}$	$p_2 = 2,1 \text{ МПа}$	$h_2 = 300 \text{ кДж/кг}$
точка 3: $t_3 = 75^0 \text{ C}$	$p_3 = 2,1 \text{ МПа}$	$h_3 = 177 \text{ кДж/кг}$
точка 4: $t_4 = 3^0 \text{ C}$	$p_4 = 0,49 \text{ МПа}$	$h_4 = 177 \text{ кДж/кг}$

Внутрішня робота компресора

$$L_b = h_2 - h_1 = 300 - 271 = 29 \text{ кДж/кг} \quad (5)$$

Питоме теплове навантаження випарника

$$q_o = h_1 - h_4 = 271 - 177 = 94 \text{ кДж/кг} \quad (6)$$

Питоме теплове навантаження конденсатора

$$q_k = h_2 - h_3 = 300 - 177 = 123 \text{ кДж/кг} \quad (7)$$

Масова витрата робочого агента

$$G = Q_t / q_k = 46 / 123 = 0,373 \text{ кг/с} \quad (8)$$

Об'ємна продуктивність компресора

$$V_1 = 0,373 \cdot 0,275 = 0,102 \text{ м}^3/\text{с} \quad (9)$$

Розрахункове теплове навантаження випарника

$$Q_o = q_o \cdot G = 94 \cdot 0,373 = 35,06 \text{ кВт} \quad (10)$$

Розрахункове теплове навантаження конденсатора

$$Q_k = q_k \cdot G = 123 \cdot 0,373 = 45 \text{ кВт} \quad (11)$$

Приймаємо електромеханічний ККД компресора $\eta_{ем} = 0,9$.

Визначаємо питому роботу компресора

$$L_{км} = L_b / \eta_{ем} = 29 / 0,9 = 32,2 \text{ кДж/кг} \quad (12)$$

Питома витрата електроенергії на одиницю виробленої теплоти

$$\varepsilon_{\text{ТП}} = L_{\text{км}} / q_{\text{к}} = 32,2 / 123 = 0,261. \quad (13)$$

Електрична потужність компресора

$$N_{\text{е}} = L_{\text{км}} \cdot G = 32,2 \cdot 0,373 = 12 \text{ кВт}. \quad (14)$$

Коефіцієнт трансформації

$$\mu = q_{\text{к}} / L_{\text{км}} = 123 / 32 = 3,8; \quad (15)$$

$$\mu = 1 / \varepsilon_{\text{ТП}} = 1 / 0,261 = 3,8. \quad (16)$$

Середня температура низькопотенційного джерела теплоти (тепловіддавача)

$$T_{\text{н.сер}} = (283 + 279) / 2 = 281 \text{ К}, \quad t_{\text{н.сер}} = 8^{\circ} \text{С}. \quad (17)$$

Середня температура одержаної теплоти

$$T_{\text{в.сер}} = (343 + 308) / 2 = 325,5 \text{ К}, \quad t_{\text{в.сер}} = 52,5^{\circ} \text{С}. \quad (18)$$

Ексергетичний коефіцієнт корисної дії теплонасосної установки

$$\eta_{\text{е}} = q_{\text{к}} \cdot 0,1 / L_{\text{км}} = q_{\text{к}} + q_{\text{оп}} \cdot 0,1 / L_{\text{к}} = 123 + 38 \cdot 0,1 / 32,2 = 0,5. \quad (19)$$

Висновки:

Тепловий насос є надійним, високоефективним, безпечним та екологічним джерелом відновлювальної енергії для використання у системах опалення та гарячого водопостачання.

Ефективність парокомпресійного теплового насоса значною мірою залежить від температури низькопотенційних джерел теплоти. Розрахований коефіцієнт трансформації теплового насоса який працює на водах природних водоймищ дорівнює $\mu = 3,8$ а ексергетичний коефіцієнт корисної дії теплонасосної установки становить $\eta_{\text{е}} = 0,5$.

Список літератури

1. Бродянский В.М. Эксергетический метод термодинамического анализа / В.М. Бродянский. – М.: Энергия, 1973. – 296 с.
2. Соколов Е.Я., Бродянский В.М. Энергетические основы трансформации тепла и процессов охлаждения. – М.: Энергиздат, 1981. – 320 с.
3. Горшков В.Г. Тепловые насосы // Аналитический обзор. Справочник промышленного оборудования. – 2004. – №2. – С. 47-80.
4. Накоряков В.Е., Елистратов С.Л. Экологические аспекты применения парокомпрессионных тепловых насосов // Изв. РАН. Энергетика. – 2007. – № 4. – С. 76-83.

Одержано 24.04.14